

ДОПИСЬ.

Зб Львова.

вана и выбору членовъ теперѣшней палаты пановъ, р. 1848 первою палатою называемой, черезъ сѧмъ парль. „Нынѣ все то змѣнилось и не толькъ, шо палата пановъ складаєть зъ именованныхъ, а не выбираныхъ членовъ классы великихъ посѣдачъ, але надто еще и въ палатѣ пословъ, мас велика посыѣсть зновъ еще своихъ заступниковъ и то въ той способъ, шо около 4.000 великихъ посѣдателей выбиравъ цѣлу одну четверту часть пословъ рады державной (палаты пословъ). Чи такій станъ управлениій? — пытае пос. дръ Кронаветеръ. „Очевидно, шо нѣ! Извѣ, бо въ загальї ивакѣ привилей на свѣтѣ не має оправдана, а засада рѣвионравности есть найпріродитѣшю, найрозумнѣшю и найсправедливѣшю.“

Се есть найголовнѣшша часть бесѣды пос. дра Кронаветера, критикующи дотеперѣшнюю систему выбору въ Австріи. Нѣкто зъ другихъ бесѣдникъ не посмѣвъ выступитъ противъ сен зовѣсь справедливости критики, але мимо того, якъ знаемъ, своего часу попери внесеніе пос. Кронаветера о введеніе загальнаго голосования только одинъ молодеческий посолъ и се внесеніе не прішло павѣть подъ обрады рады державной. Якъ бачимо, дотеперѣшна рада державна неприхильна введенію загальнаго права голосования. Критика дотеперѣшней системы выборочного права, поднесена въ радѣ державной, мала толькъ отже негативный результатъ. Але зъ уваги, шо справедливость сен критики хочь принципіально збстала признана всѣма, павѣть консервативными бесѣдниками, шо аномальности сен выборочнаго система еще и на будуще мимо ново ухваленой реформы мусить проявлятися, а зъ другои стороны, жаданье поиного розширенія выборочнаго права стає щоразъ ширшимъ и голоснѣшнимъ, — можна надѣяться, шо реформа выборочнаго права въ дусъ загальнаго голосования останется на дневнѣйшомъ порядку и разъ у разъ буде добиватись своего осущенія. Теперь ухвалена часткова реформа выборочнаго права есть отже толькъ вступомъ до дальшои реформы.

Сини еи не цурадись и не боялись, а противно, сколько могли си своимъ надвіслянскими братиѣ Славянамъ пагадували, шо отже авторъ „Крашанки“, идночи ту гадку, еще черезъ то не положивъ нѣкакой заслуги и не воздвигъ нѣкакой новои проводной идеи для нашои народной справы, а якъ побачимо дальше, переведенiemъ тои гадки у себѣ „Крашанка“ еще больше еи затемнѣла и осквернила.

Авторови „Крашанки“ чомусьто здаєся, шо незгода и вражда мѣжъ Русинами и Поляками есть не чимъ ишнімъ, якъ толькъ плодомъ исторіографіи и то исторіографії фальшованои нашими чернцами и латинскими кобідзами, шо она есть плодомъ іевѣрнаго розумінья нашои исторії, шо „такса и школица таємная окривила нашъ укранинскій (рускій) розумъ“ зъ давнихъ давенъ, шо бо нашои народнога права, до нашои громадской правды, до нашои отмѣчальности передъ судомъ культуры, симъ праведнымъ ареолагомъ народнага“.

Поставивши оттаку тезу, п. Кулѣшъ веде нашу и польску исторію передъ „судъ культуры“. Якъ се та культура, се побачимо позитивнѣше. Толькожъ страшно якъ погано судить, — пѣ не судить, а просто дає настъ на „культуру“ судейскими устами п. Кулѣша. Отая „культура“ великоудушно прощае, ба павѣть не чусъ, шо въ другои половинѣ XIX вѣку, — вѣку токсарії и загальню поступовости та просвѣты О. О. Бзунты въ своихъ Збаражскихъ мисиахъ проклинаютъ „православного-схизматика“ горѣше самого чорта, шо въ тѣмъ самъмъ часѣ вол галицка праса великихъ галицкихъ культурниківъ рада бѣ на разпятіе повесті цѣлу громаду Гнилицкихъ селянъ и за що ишніго, якъ толькъ за те, шо она посмѣла заявити легально свою волю перейти на православіе, скоро си не забывать отъ конкурентнѣихъ тягарбъ на посторонну церковь. Сего не бачить „культурный судъ“ п. Кулѣша, але за то тыкає намъ преподобнімъ Теодозіемъ Печерскимъ, шо задовгъ еще до татарскаго лихолѣтия, въ часы великои темрявы просвѣтнои и ексклюзивнои правовѣроности та первого, а тому и за винтого соперницта поодинокихъ вѣроноповѣданъ, посмѣль назвати латинянъ „непрощено грѣшными передъ Богомъ и людьми“ и тымъ, якъ думает п. Кулѣшъ, першій „всѣи цлевели“ взанимого нашои вороговани си Поляками — нашои „бѣсноватои“ вражды. Після „культурного суду“ п. Кулѣша не кто ишній посердїає настъ си Лихами, якъ люде „богобоязни, богоугоднѣ, богоноснѣ, богоподобнѣ и мало мало не богообразнѣ“, а посерди они настъ из-за „великои своеи прихильности до нашихъ неписьменныхъ предкѣвъ“, се бѣ то до простыхъ людѣвъ, до того бѣдолашнаго народу у сермігахъ а не въ аксакитахъ та золотомъ ширыхъ шовіахъ. Ось бачте, чимъ провинились нащъ „богоноснѣ и богоподобнѣ“ предки-письменніи

практична политика зовѣсьмъ отпомѣдна теперѣшнему положению межинардному и шо она власне здобуда Полякамъ шыльти въ австрійскомъ парламентѣ и піднесла значеніе Поляківъ въ Европѣ. Дръ Билинській вносишь остаточно, шоубы утворити нове сторонництво на підставѣ програмы, котра змѣряє устороннити дуалистъмъ властей, а завести одно краине правительство отѣчественное передъ сеймомъ (якъ се свого часу вносишь дръ Дунаевскій), устороннити рѣжницу межи дворами а громадами черезъ справедливый роадѣль публичныхъ тягарбъ, ширити просвѣту и підносити станъ економичній. — Отажекъ надъ симъ рефератомъ дра Билинського винизвалась упёрна на борба въ лонѣ „Кела“. О шо властиво рождалось спорячимъ, сего годъ доси було доказаніе. Мабуть и самъ спорячій сего не знаютъ, бо судячи по бѣзынамъ польскихъ газетъ тутъ каждый клепле въ свое клештало. Одній кричать, шо дра Билинській тягне за Станьчиками, другій, — шо биць все таки за остро выступавъ противъ Станьчиковъ, третій жалати, шо обвиняе Атенчиковъ (гр. Войц. Дѣдушицкій и товаришъ) о самолюбії цѣли, — словомъ, не їде тутъ о яку рѣчи самон програмы, але о особистості, особистій и котерійнѣ интересы и амбіціи. Дръ Ева. Черкаскій вернувшись въ Вѣднія дѣльявъ олѣю до огню — и собѣ выступити противъ реферату дра Билинського, удержанючи, шо рефератъ дра Билинського есть „регабілитацію Станьчиковъ“. Дръ Билинській по колькатыжнѣйшему борбѣ выступити въ „Kol-a polityczny“-ого. — Отъ и цѣльного образу сен политичнаго „kolowacizv“. Не беремо за зло галицкимъ Полякамъ, шо они хотятъ политично организуватись. Але власне фактична неможливості якои небудь путнѣ организаціи и програмы есть найлучшимъ доказомъ того аномального роастрою, въ якій попали и въ якому повертаються наші галицко-польскіи шовинисты. Старчить имъ силы, щоби кричати и клеветати на Русиновъ, але нема у нихъ силы и розуму здобутись на яку небудь позитивну программу. Навѣть мѣжъ собою не можуть вывести конці и всюда выходять заразъ чвары и свары та особистій и каствій амбіціи. Підносимо се лише для того, щоби показати свѣтлови, якъ то тижко пробитись здоровой гадѣ сердъ на-

шихъ шовинистовъ и чому то тижко добести межинарднї споры межи Русинами и Поляками до якого розумного уладженїя. Скорѣ напівть въ самбѣ зонѣ галицкихъ Поляківъ, именно Поляківъ пехотнои Галичини, не може перебитись вѣка позитивна програма, о себѣ кожъ тажже полагодити имъ отношеніе до Русинівъ, где треба и широкого политичнаго зрозуміння и познання властивого добра краю цирию прихильности для добра обохъ народа!

НЕРЕГЛІДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Складна делегація), скликанія для ухваленія надвѣчайного кредиту на вѣйну въ Герцеговину, збираются ишній на перве засѣданіе въ Вѣдніи. Позавчера отбула рада министрій конференції підъ проводомъ самаго цѣсара и уложила проект кредитовъ для скількихъ делегацій. Започатку министеръ вѣйни хотѣть засадити прідту на цѣлый роць въ квотѣ 35 міліоновъ, але противъ тога були заявленій сумніння, че та сума буде дѣйстиво потребна, обозяво, що вже тепер одна третина войска може бути вицовано зъ оккупованыхъ країнъ (теперь стоять тамъ около 70.000 войска). Длятого згодженіе засадити бѣ делегацій ухваленія кредиту икошта воєнній линії до конця жовтня с. р. ажено на удержаню войска черезъ пѣвъ роць, на будову потребнѣихъ здѣвъ глядь стратегічнѣихъ комунікацій и на фортифікацію въ Герцеговинѣ и Кривошії. До жовтня с. р. буде прінятія постепенно редукція войскъ а выплати додатковъ воєнніхъ войскъ буде застаповано стаціоненіемъ. Тымъ чиномъ будуть засадити о менше виносити и длятого знижено квоту предкладану министромъ вѣйни о 10 міліоновъ, значить правительство предложеъ вимагаєть засадити кредитовъ 25 міліоновъ. Тутъ треба замѣтити, шо попередъ ухваленіи делегації кредит въ квотѣ 8 міліоновъ, засадити доси вѣсъ вичерпаний, ба назѣть видано о 2 міліони бѣльше.

(Повстанье въ Далмациї и Герцеговинѣ). Ген. Даленъ доноситъ дні 7 цвѣтъ, шо въ драконаву патрона възланоа зъ Тризовъ засадити одного зъ вождювъ повстанчихъ бега Гамонча въ повстанцівъ зъ его отдѣлу. — Послѣдній рухъ вѣйскъ въ Герцеговинѣ перекошили, що бѣльши отѣлью повстанцівъ въ околицяхъ на лѣвобережнї Дрини нема. Гдеякій мѣсцевості обсадили волоко, щоби перешкодити повстанціямъ уткнити свободно передъ напоромъ войска. Въ послѣднїхъ часахъ погибли два вояки зъ 34 полку пѣхоти Александеръ Лазаръ и Никола Быстрий а однѣ

культурнїхъ и колонизаторѣвъ України за одно съ дробною шляхтою — козаки, пане гульдаство и дурне мужицтво — не знали оцінити томъ „великої культури“, якою настъ дарилъ Рѣчъ-сполита, они не знали и не уміли чимъ „подавати панамъ Лихамъ“ за розкішніе пристановиши и за ту вольну волю въ купецтвѣ, ремеслѣ, гospodarstvѣ и громадиньстї, котра на залити лацкою и козацкою кровю землї выростла пшишаристий спѣвучій и танцюристий рай! Нѣ, сен відчюни не знали Русини отдать панамъ Лихамъ за той рай, „выхованій середнїчнімъ хаосомъ громадскаго житїя“. що откликавъ нашу молодь бѣть „школьної чаши“, що напувавъ єи „зловредною горкотою“, що неуважи въ ремесличнїхъ цехахъ „цеховою кривдою“ всікою розпустою! Нѣ, нашъ „неписьменній предки“ не познавали на той „богобоязной культурѣ великихъ культурниківъ“ п. Кулѣша, — а за ти „знохалисъ“ єи ст. Запорожцями, съ „дикими пастырями душъ“ и съ „мечтательною, завзяткою по свой природѣ масю (пароду)“, се бѣ то съ панінімъ гульдаствомъ и дурнѣмъ мужицтвомъ — та „татарскимъ тероромъ“ завели на українскихъ земляхъ „выхупленыхъ у Татары на благороднѣйшои польской кровю“ — „вывдунули Золотою Грамотою“ — Гайдамачину, — ту вѣху засадену (о соромъ!) українською музою иматище Великимъ Руинамъ въ Уманції и Черкасції. — А на лиху ще й „пропондійками нашими будемій на очи и на розумъ козарѣ, выхованій коршмакъ та въ козацкихъ кошахъ нашї Гемеры“!

Ось бачте, якою явивъ намъ п. Кулѣшъ — бѣдолашній авторъ мѣжъ Сциллею и Харібдомъ — цѣлу нашу историчну минувшість“. Ось вѣдь судъ видає „культура“ и Кулѣшъ на цѣлу нашу историчну минувшість, — ось якимъ явилася наша „азітическа самохвальство въ виду культуры“ п. Кулѣшъ!! Не вжели чи не забагнися намъ, люби читателі, прочитавши се все заспівати разомъ съ бѣдолашнімъ авторомъ „Хуториной поезії“ и „Крашанки“ оды до „родного народу“:

Народъ безъ путя, безъ чести и поваги,
Безъ іправди у завѣтахъ предкѣвъ дикихъ,
Ты, що поставъ зъ безъзумною отваги
Горкіхъ панінъ та розбішакъ великихъ!
(Хуторина поезія стр. 72)

Отже жъ може гдекто буде сподѣватись, що п. Кулѣшъ засѣвши до такого „культурного суду“ надъ нашою минувшістю, роюю мѣрою розумѣть и Полякамъ ихъ историчну минувшість та замѣсть воскресного „Аїелюї“ заспівати имъ про минувше хочь троха підхожу пісню до твоїко такъ безпощадно похристосувалися ст. овимъ „рѣднимъ народомъ“. Такъ бы й здавалося жъ кажутъ „правда для всѣхъ однакова“.

